

ДЕПАРТАМЕНТ ЗА ИНФОРМАЦИЯ И УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА УЧИТЕЛИ

УТВЪРЖДАВАМ,
ДИРЕКТОР:
ПРОФ. ДПН РОСИЦА ПЕНКОВА

ПРОГРАМА
ЗА УСТЕН ИЗПИТ ПО БИОЛОГИЯ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА V ПКС

ТЕМИ:

1. *Държавни образователни стандарти и учебните програми по биология* – структурно-функционален анализ
2. *Цели на обучение по биология* – същност на категорията цел. Дидактически изисквания към целеформулирането. Таксономии на целите. Държавните образователни изисквания и учебните програми като база за целеформулиране на ниво методична единица
3. *Анализ на учебно съдържание по биология* от ъгъла на изискванията, заложи в нормативната документация - ДОС, учебни програми. Структура на учебника по биология – изисквания към вербалното и визуално представяне на биологичното учебно съдържание
4. *Класно-урочни форми на организация на процеса на обучение по биология* – макроструктурен анализ. Фактори, оказващи влияние при избора на форма на организация
5. *Класно-неурочни форми на организация на процеса на обучение по биология* – макроструктурен анализ. Извънкласни форми на организация – здравно и екологично образование. Специфика на целите на обучение и на организацията на образователния процес при различните форми на организация
6. *Организация на образователния процес по биология*. Учебно-познавателната задача в обучението по биология – същност, структура и функция на задачата в обучението по биология
7. *Интерпретация на общонаучните умения* за дефиниране, класификация, сравнение, обобщение и доказване в рамките на избрани форми на организация на процеса на обучение по биология
8. *Моделирането в обучението по биология* – същност на модела и структура на моделирането. Моделиране на биологични обекти, процеси и експерименти. Място на моделирането при организация на обучението по биология

9. **Контрол и оценка на знанията и уменията на учениците** – анализ на методите и технологиите. Видове контрол и видове тестове. Подбор на задачите в зависимост от целите и критериите за оценяване
10. **Интерактивни технологии и техники** в обучението по биология

ОБЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ

За придобиване на V професионално-квалификационна степен учителят следва да покаже и защити овладените от него основни професионални умения за организиране и осъществяване на образователния процес по биология и здравно осигуряване.

Програмата за устния изпит трябва да се приема като ориентир при подготовка на кандидата и основа за осмисляне на неговата професионална дейност. Не се изисква теоретична разработка на изпитните въпроси.

Изпитът е устно събеседване между кандидата и изпитната комисия. Изтегля се билет с типа урок – за нови знания, за обобщение, за практическо приложение на знанията /упражнение/, лабораторно упражнение, урок за контрол и оценяване на знанията. Интервюто се провежда въз основа на избран от кандидата урок в избран клас. Урокът се обсъжда във връзка с учебното съдържание и методиката на неговото преподаване. В изложението кандидатите формулират целите, анализират учебното съдържание, обосновават избора на подходи, методи, средства, дейности, технологии, като се ръководят от изпитната програма. Могат да се използват учебници, учебни помагала и други дидактически материали. Кандидатите сами осигуряват учебниците, по които работят, а също и учебните програми.

Примерна структура на изложението:

- Контекст на средата – характеристика на училището и учениците.
- Целева част – представяне на образователните цели от позицията на ученика т.е. какво трябва да знаят и да могат учениците след изучаване на темата. Представяне на целите по таксономични равнища.
- Учебно съдържание – представяне на основните понятия и водещите идеи и закономерности по темата. Мястото на темата в структурата на учебното съдържание / къде се изучава, надгражда ли се или е нова, преди какво и след какво се изучава, връзка с останалите теми/. Определяне на входящите знания. Как се установява входящото ниво? Има ли възможност за интердисциплинарни връзки? Значение на темата за природонаучното образование.
- Процесуална част /методи, средства, организационни форми/ – как ще се организира дейността на учениците, какви методи, организационни форми и средства за обучение ще се използват, описание на урока чрез неговата макроструктура. Посочване на примери за учебни задачи. Какви видове нагледност се използват? Използва ли се експеримент? Организира ли се групово работно, работно по проекти? Използват ли се интерактивни техники? Какви дидактически материали и средства ще се използват – презентации, работни листове и др.?
- Контрол и оценка на резултатите - как ще се установи дали целите са постигнати, посочване на примерни задачи. Как се подбират тестовите задачи, техният съдържателен обхват, вид, трудност? Как се анализират резултатите?
- Рефлексия - собствени виждания, мнения, препоръки.

Комисията формира с консенсус оценка с точност до 0,50. Изпитът се счита за положен, ако кандидатът получи оценка най-малко много добър 4,50.

Резултатите от изпитите се обявяват след приключване на работата на комисията. Оценката на комисията е окончателна и не подлежи на преразглеждане.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Ангелова, Р. И М. Кабасанова. Обща методика на обучението по биология. С., УИ „Св. Кл. Охридски”, 1992.
2. Ангелова, Р. и др. Книга за учителя по биология за 10 клас. С., Просвета, 1995.
3. Андреев, М. Оценяването в училище. С., УИ „Св. Кл. Охридски”, 1995.
4. Бижков, Г. Теория и методика на дидактическите тестове. С., Просвета, 1996.
5. Десев, Л. Педагогическа психология. С., 1996.
6. Дечева, М., Т. Цветков и др. Методика на учебно-изследователската работа по биология в 6 и 7 клас. С., 1992.
7. Костова, З. Как да учим успешно. С., Педагог 6, 1998.
8. Костова, З. Как да създадем нагласа за учене. С., Педагог 6, 2000.
9. Костова, З., А. Тодорова, С. Каратенева. Биология и здравно образование. Десет примерни теста за зрелостен изпит. С., Регалия, 2008.
10. Панайотов, А. Принос към проблема за интегративната същност на обучението по биология. С., ПАНСТИЛ, 1999.
11. Ставрева, Гр. Обучението по биология в 7 клас. С., Гея Либрис, 1996.
12. Цанова, Н. Стандарти и учебни програми по биология – начин на употреба, С. Pensoft, 2007.
13. Цветков, Т. Книга за учителя по биология за 7 клас. С., Булвест, 1996.
14. Действаща учебна документация по биология в 5. – 11. клас.
15. Статии в списанията „Педагогика”, „Биология, екология и биотехнология”, „Образование и квалификация” и др.
16. Книги за учителя по биология.
17. Учебници и учебни помагала по биология и здравно образование, одобрени от МОН.

Изготвил: доц. д-р Н. Райчева